

Zinemaldia orain SSIFF da (baina badaki euskaraz)

Donostiako Zinemaldia ez da aldaketa arriskatuak egiten dituen festibal horietako bat, hori argi dago. Baina epe ertaineko perspektiba hartuta, gauza batzuetan egokitzen jakin du. Adibidez, euskal zinemak jaialdian betetzen duen tokia, duela hamar urterekin alderatuta, handiagoa da. Aurten hamalau izango dira euskarazko lanak, beste inoiz baino gehiago. Erronka orain, publikoak film horiek aukeratzean dago.

Gorka Bereziartua Mitxelena

@boligorria

ARGAZKIA: PABLO GOMEZ / ZINEMALDIA

Zinemaldiaren edizio honetako lehen no-bedadea logo aldaketa izan da. Maiatzean aurkeztu zuten jaialdiaren irudi korporatiboari egin dioten *liftinga* eta denetari-ko iritziak probokatu ditu, “betiko maskorra” defendatzeko plastiko beltzaren atzetik oihuka hasiko lirakeenetatik, eskola tuneatzea txalotu dutenetaraino. Eta horrelako debateetan maiz gertatzen den bezala –batez ere iritziak publikatzea haiek pentsatzea baino errazagoa bihurtu den garaiotan–, bat batean diseinu-alorreko aditu bihurtu da Donostia erdia eta Euskal Herriaren laurdena.

Baina bide motz samarra duen debate horretatik harago, piztu da beste bat, arreta gutxixeago lortu duen arren, Zinemaldiaren izenari eta izanari gehiago eragiten diona: festibalak ingelesari eman dio leku zentrala irudi korporatibo berrian. “*San Sebastian International Film Festival*”-en siglak agertzen dira

orain erdi-erdian, SSIFF, bai webgunean, bai karteletan, baita bestelako material informatiboetan ere. Nazioartean hobeto posizionatzeko egin omen dute, nahiz eta sigla berak dituen beste zine jaialdi bat ere badagoen –Silver Springs International Film Festival–; eta gainera, erabaki horren erruz, “Zinemaldia” izenak urtetan euskarari eman dion ikusgarritasuna galduko den, zenbait euskaltzalek kritikatu duten moduan.

Kontrastean, ordea, 66. edizio hau izango da Zinemaldiaren historiako euskaldunena. Inoiz baino euskarazko pelikula gehiago, hamalau; eta haien presentzia ez da mugatuko Euskal Herriko ekoizpenak erakusteko bokazioa daukan Zinemira sailera, nahiz eta atal horretan ere gora egin duen euskarazko ekoizpenen kopuruak.

Hurrengo orrialdeetan elkarriketatu dugun Koldo Almandoz zuzendariak

Oreina eramango du Zuzendari Berriak sailera eta badirudi zeresan handiena eragingo duen aurtengo euskal ekoizpena izango dela, Telmo Esnalen *Dantza*-ren baimenarekin, noski: zumaiaarraren pelikula Sail Ofizialean ikusi ahal izango da, lehiatik kanpo bada ere. Erabaki horrekin Zinemaldiak berretsi du 2014tik egindako politika-aldaketa, gutxienez euskarazko lan bat festibalaren eskapare nagusian jartzeko. Ohitu egin garela dirudi, baina duela lau urte *Loreak* eta *Lasa eta Zabala* Sail Ofizialean ikusi genituen arte, euskal zinemak 25 urteko basamortua bizi izan zuen Donostian –Antxon Ezeizaren *Ke arteko egunak* proiektatu zuten aurretik, 1989ko Sail Ofizialean–.

Etzeko beste mokadu batzuk aipatzen hasita, menuan dago Joseba Sarrionandiaren inguruan hamabi zuzendarik osatu duten *Gure oroitzapenak* ere, baita Josu

Jose Luis Rebordinos,
Zinemaldiko zuzendaria,
festibalaren irudi berriaren
aurkezpenean.

Martinezek zuzendu duen *Jainkoak ez dit barkatzen*, Lezo Urreiztieta marinel abertzalearen ibilera barojianoak berreskuratzen dituen dokumentala, XX. mendeko gure historiaren kapitulu ez oso ezagunak pantailaratzen dituena; Fermin Muguruza Zinemaldira itzuliko da *Black is Beltza* animaziozko lana aurkeztera: irundarrak pantailara eraman du 2014an Harkaitz Canorekin eta Jorge Aldereterekin batera publikatu zuen komikia; eta film laburren artean berri, Zabaltegi-Tabakalera sailean erakutsiko dute Maddi Barberrek zuzendutako *592 metroz goiti*, Suitzako Visions du Réel jaialdi prestigio-tsuan zeresana eman duen lana.

Sail Ofizialari gainera begira

Lehiaketa ofizialean parte hartuko duten pelikulen artean badaude aurretik Torontoko zine festibaletik pasa diren zenbait lan eta Kanadatik datozen al-

bisteak irakurrita, gauza batzuk aurreratu daitezke. Adibidez, Claire Denis-en *High Life*-k zeresana eman dezakeela. Zuzendari frantziar beteranoak zientzia-fikziozko pelikula egin du, baina generoaren gerruntzea zartatu duela diote. "Esperimentala" irakurtzen da kritika batzuetan; "arraroa" beste batzuetan; "nekez sinetsi dezaket filma existitzen denik ere", idatzi du *The Guardian* egunkariako kronikalariak. Gainera, Juliette Binoche eta Robert Pattinson izarrak protagonista izanda, "beste" ikusmin hori ere eragingo du segur aski.

Askok jarriko diote arreta Felix Van Groeningen zuzendariaren *Beautiful Boy* lanari ere, kontuan izanda filmeko protagonistetako bat iaz mundu guztia harritu zuen *Call Me by Your Name*-n agertzen zen Timothée Chalamet dela. Aita-semeen istorio honek, ordea, tenperatura epelagoa markatu du Torontoko

termometroan. Louis Garrel-ek zuzendutako *L'homme fidèle*-k bezala: Philippe Garrel handiaren semea bere bigarren lan luzearekin lehiatuko da Donostian, zuzentzeaz gain aktore lanetan ere ariko da eta, orain arteko kritikak txarrak ez diren arren, Julian Retegiren semearen antzekoa gertatzen zaiola dirudi, "aita hobia zen" esaldia ateratzen zaiola askori haren pelikulak ikusi ondoren.

Aurreikuspenetan sartu beharreko Sail Ofizialeko beste bat Markus Schleiner zuzendariaren *Angelo* da, XVIII. mendean Afrikako herrialde batean jaioetako haur baten istorioa kontatzen baitu, Europara nola eraman zuten eta nola erabili zuten nobleziaren entretenigarri. Antza denez, filma ez da mugatzen iraganean afrikarrekin egindako astakeriak salatzerara, eta problemaren gaurkotasuna mahai gainean jartzeko modu originalak erabili ditu.

Badira Sail Ofizialean errepikatuko duten zuzendariak, 2011ko Urrezko Maskorra irabazi zuen Isaki Lacuesta adibidez. 2006an zuzendu zuen *La leyenda del tiempo* filmeko pertsonaietako bat berreskuratu du Gironan jaioetako zuzendariak *Entre dos aguas* lanean. Eta Lacuestarekin batera *In Between Days* ikus-entzunezko gutun-trukea egin zuen Naomi Kawase japoniarra ere Donostiako lehiaketara itzuliko da zortzi urteren ondoren: *Vision* filmak Juliette Binoche du protagonista, Claire Denis-en *High Life*-k bezala; baina kasu honetan espazioko trama batean ibili ordez, Japoniako baso batean ikusiko dugu, bere iraganaren bila.

Tematika eta asmoetan ugaritasuna nagusi den lehiaketan, *a priori* arreta deitzen duen beste lan bat Peter Strickland-en *In Fabric* da. Arrazoi batengatik: *thriller* bat egin nahi izan du munduko lekurik aspergarrienetako batean, saltoki handi batean, alegia.

Baina Zinemaldiko sariak eskuratze-ko lehiari aritzen diren filmekin, beti da zaila aurreikuspenak egitea. Beren karrera hondoratzeko moduko lanak aurkeztu dituzten izen handiko zuzendariak ikusi ditugu azken urteetan; baita atzeko atletik sartu ondoren, festibalaren amaieran publikoaren eta kritikaren bizkar gainean igota atera diren zinegile ezezagunak ere. Eta agian horixe da zine jaialdi bati -tira, zineari orokorrean- eskatu behar zaiona: aurreikusi daitekeenaren mugak zalantzan jar ditzala.